

Woord vooraf

Van harte welkom op deze derde editie van Kunst & Koningsduin georganiseerd door PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland, Kunstenaarscentrum Bergen (KCB) en de Eerste Bergensche Boekhandel.

Met Kunst & Koningsduin willen wij u op een andere wijze dan gebruikelijk kennis laten maken met de duinen. Er is een wandelroute uitgezet waarbij u zoveel mogelijk kunt genieten van de grote diversiteit aan natuur die de duinen rijk zijn. Daarnaast laten wij u zien dat kunst en natuur onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Tijdens Kunst & Koningsduin worden allerlei kunstvormen gepresenteerd door kunstenaars die op hun eigen manier een band hebben met dit duingebied. De duinen zijn voor hen een belangrijke inspiratiebron.

Laat u verrassen door een grote verscheidenheid aan kunstvormen die vandaag worden gepresenteerd, zoals poëzie, literatuur, diverse muziekvormen, jeugdtheater, dans en diverse vormen van beeldende kunst. Dit jaar hebben we het aantal kunstuitingen kunnen uitbreiden met jeugdtheater en dans.

U start uw wandeling op de parkeerplaats Noorderstraat, gelegen aan de Heereweg te Bakkum. Als u alle presentaties op de dag wilt mee beleven verwachten we dat u ongeveer drie uur onderweg bent.

Om 11.00 uur wordt Kunst & Koningsduin 2008 op het duinterras geopend door burgemeester mevrouw Emmens-Knol van de gemeente Castricum en wethouder A. Plomp van de gemeente Bergen.

KEETmeester Wim van Borkum zal vervolgens op geheel eigen wijze het begin van de dag aankondigen.

In dit boekje stellen de kunstenaars zich op volgorde van presentatie aan u voor. De nummers op de routekaart geven aan waar u de kunstenaars tegen komt gedurende de gehele dag op de route. Ze presenteren hun werk op eigen wijze en vertellen aan het publiek welke relatie zij hebben met de natuur en met de duinen in het bijzonder.

De dansers van Bodies Anonymous geven drie maal een voorstelling van een half uur. De aanvangstijden zijn 13.00, 14.15 en 15.30 uur. Om 16.30 uur wordt uw hulp gevraagd bij het oprichten van het metershoge object dat gedurende de dag gemaakt is door beeldend kunstenaar Andreas Hetfeld.

Rond 17.30 uur zal de BOM-band (Boze Oude Mannen) Kunst & Koningsduin 2008 muzikaal afstuiten op het podium bij het duinterras.

Wij wensen u veel plezier met Kunst & Koningsduin 2008.

Het Koningsduin

Kunst & Koningsduin wordt gehouden in het Noordhollands Duinreservaat om en nabij de oude duinvallei Vogelwater. Een deel van het gebied dat u vandaag bezoekt was onderdeel van het oude Landgoed Bakkum. Op voordracht van onze toenmalige koning Willem I werd in 1829 een 1000 hectare groot landgoed aangelegd wat een rendabele landbouwonderneming moest worden. Naar het plan van de heer Gevers van Endegeest moest het duin omgetoverd worden tot een volwaardig landgoed met een landhuis, boerderijen met akkers er omheen, wegen en vaarten en bossen voor houtkap en de jacht. Een waar Koningsduin!

De "bouwerij", ofwel akkerbouw, op het landgoed stond volledig in het teken van de "weierei", wat we nu veeteelt zouden noemen. Oude boerderijen, gegraven vaarten, bosaanleg en vooral de sprekende oude veldnamen als Melkvakweg, Van Wiedlaan, Rendorpweg en Herderslaan zijn voorbeelden die ons aan het oude Koningsduin doen herinneren.

Tijdens uw wandeling komt u twee in oude glorie herstelde duinboerderijen tegen die in vervlogen jaren deel uitmaakten van de vele ontginningen die de duinen rijk waren. Als eerste ziet u de oude boerderij Zeeveld, die tot één van de zeven boerderijen die het koningsduin rijk was behoorde. Het prachtige Berwout, gebouwd in 1870, was onderdeel van een ontginning uit 1862. Het ligt aan de rand van de vallei Vogelwater en kijkt uit op het huidige Doornvlak.

In de oude vallei Vogelwater heeft het PWN twee natuurherstelprojecten gedaan; De Wei van Brasser en Het Doornvlak. Hier tussen ligt de Scheilaan, de gemeentegrens van Castricum en Bergen. Om de oude naam Vogelwater weer glans te geven, heeft het PWN de voormalige koninklijke duinakkers weer omgetoverd tot natte duinvalleien. Na verloop van tijd zal de oorspronkelijke flora en fauna in al zijn pracht ook hier weer terug keren. Nu er door diverse oorzaken minder konijnen voorkomen in de duinen zorgen Schotse Hooglanders en Exmoor pony's voor begrazing van onder andere het Vogelwater.

De naald- en loofhoutbossen die u tijdens uw wandeling tegenkomt zijn geen natuurlijke bossen. De meeste bossen zijn in de jaren dertig van de vorige eeuw aangeplant toen er grote werkeloosheid was onder de bevolking. Mensen moesten voor extra geld werken aan projecten van de overheid. Om de duizenden jonge boompjes die werden geplant een kans te geven, moest eerst zwaar lichamelijk graaf- en spitwerk worden gedaan. Naast Oostenrijkse- en Corsicaanse dennen werden er voornamelijk zomereiken op de oude akkers van de ontginningen aangeplant.

Tussen de verschillende bossen ligt een onaangeroerd stuk open duin dat natuurlijk is gevormd door lage duintjes, ook wel nollen genoemd. Zo moet u zich het oude duinlandschap voorstellen voordat duinontginningen en bosaanplant het beeld van de duinen veranderden. Op het door de eeuwen heen ontkalkte oude Melkvak vindt u nu zelfs heides-truiken. Dit is een plant die in de kalkarme duinen ten noorden van Egmond aan Zee algemeen voorkomt, maar op deze plek juist zeldzaam is.

Fokko Mellema

Liedjesschrijver, gitarist

Naast de pokkeherrie van zijn punkrockband Jeremy's en nederpowerpopformatie Want Want gooit liedjesschrijver/gitarist Fokko het sporadisch over een andere boeg: akoestische nederpop. Liedjes over liefde, hoop en zijn gebrek aan baardgroei maken duidelijk waar het Fokko om te doen is: leuke liedjes waar af en toe de geest van een Rivers Cuomo, Jonathan Richman en onze eigen Daniel Lohues in doorklinkt.

De nodige oefening in gitaarpingelen en liedjes bouwen kreeg deze 22-jarige postpuber op de Rockacademie in Tilburg, waar hij songwriting studeerde. Hij is nu afgestudeerd songwriter. Waren de Beatles dat ook niet? Nee, de Beatles waren dat niet eens, dus een des te grotere prestatie zou je denken. Hoera voor Fokko.

Ex-vriendinnetjes krijgen niet zelden een eerbetoon in een liedje, zij het onder een andere naam. Zo is er een Inge, een Angelique en een Heleen ('want Heleen jij bent de wereld en de sterren en de maan... en dat had ik moeten zeggen maar dat heb ik niet gedaan'), maar gelukkig worden ze ook afgemaakt in titels als **Stomme Trut** en werd liefdesverdriet zelden zo pijnlijk beschreven als in **Klote**.

Liedjes van Fokko gaan vooral over dingen die Fokko bezighouden. Om die reden houdt hij zich ver van Live Aid, terwijl dat wel een prima doel is. Nee, liever bezingt hij zijn moeder-zoon relatie in **Klaasjan** ('dat is best een hoerig topje, sprak moeder tot Klaasjan') en mannen met baarden in **Baard** ('had ik maar een baard als Erwin, was ik maar een beetje als hij').

Fokko is Fokko en dat is ie.

Willy Looyen

Beeldend kunstenaar

Het werk van Willy Looyen is altijd weer een verrassing. Ooit kookte zij een partij schoenen waardoor die verschrompelde en verspreidde deze in de ruimte. Ze keerde boeken binnenste buiten en vulde deze met zeep. Ook liet ze in een tentoonstellingszaal op zeven plaatsen de melk overkoken, waarbij de stank zo ondraaglijk werd dat de waarneming zelfs een fysiek probleem werd. Door haar verrassende gebruik van verschillende media bevestigt zij keer op keer haar grote veelzijdigheid binnen het kunstenaarschap. 'Een kunstenaar is alles wat plaatsvindt tussen jou en de wereld, het materiaal is slechts een uitdrukking daarvan'. 'En soms is deze pijnlijk', aldus Looyen.

In haar tekeningen kan de toeschouwer voelbaar lezen hoe zij de balans tussen de wereld en zichzelf probeert te hervinden. Voortdurend daagt ze uit, speelt ze een geraffineerd spel, zoekt ze een oplossing en wint dan uiteindelijk zonder een oplossing gevonden te hebben. Er is geen eindpunt, slechts het zoeken is bepalend voor het resultaat.

Het voelbaar maken van processen is een constante factor in haar werk. Een tekening van Looyen is niet uitsluitend die tekening of weerslag van een persoonlijke en eenzame strijd, maar ook zwaar en materieel. Als loodzware sculpturen spelen ze aan de muur een spel van lichtheid, reflectie en vervreemding.

Linda Anneveld

Theatervormgever, beeldend kunstenaar

BENU, zij gaan ten onder om te leven.

Na een nachtelijke tocht door het dodenrijk worden zeven mythische vogels met de opkomende zon in het oosten herboren. Deze zwerm van vogels zwiert en fluit gedurende de dag op hoge dunne palen. Met snavels recht in de wind, hun scherpe ogen gericht op de grond, draaien ze als windwijzers hun eigen bewegingsspel. Totdat de zon ondergaat in het westen, dan 'verbranden' zij zich, om de volgende ochtend opnieuw herboren te worden.

BENU is een buiteninstallatie, een poëtisch beeldverhaal dat zich in de lucht afspeelt. Zeven vogelfiguren met een spanwijdte van 3 meter, elk gemonteerd op een 3 meter hoge paal.

In 2000 studeerde Linda Anneveld (1974) af aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, in de richting Theatervormgeving. Na de academie heeft ze zich als kostuumontwerper gericht op het beeldend locatietheater.

Daarnaast maakte ze poppen, maskers en objecten voor verschillende Nederlandse theatergezelschappen.

Ze liet zich inspireren door haar reizen, waarbij ze meerdere malen geconfronteerd werd met de schaduwkant van de welvaart. In een aantal landen heeft zij onderzoek gedaan naar diverse stoffen, bewerkingen en de rijkdom van materialen. Verweerd textiel, materialen als hout en plastic, mensenharen van weduwen uit India, gedragen kleding, afvalmaterialen en huiden voegde ze samen met nieuwe stoffen en texturen.

In maart 2005 richtte Linda Anneveld stichting DaaD op. Stichting DaaD maakt interactieve, theatrale installaties. 'Stilstaande voorstellingen', waarin een verhaal verteld wordt zonder tekst, dialoog, acteurs of dansers. Geen zitplaatsen, tribunes of podia. Theater zonder theater te zijn.

Lees meer over DaaD op: www.stichtingdaad.nl

Helma Kuyper

Beeldend kunstenaar

'Tijdens de Kunst & Koningsduin wil ik een installatie maken waarin het werk als geleiders van gedachten fungeert, vragen oproept en prikkelt.

Mijn werk is vaak opgebouwd uit losse fragmenten. Uit het dagelijkse leven kies ik onderdelen die een relatie hebben met mijn zoektocht naar individuele ruimte en begrenzingen.'

De materialen die Helma Kuyper (1962) gebruikt, kiest zij op de eigenschappen die deze al in zich hebben: 'Wat kan ik daar aan toevoegen?'

Ze wil het materiaal zo min mogelijk aantasten zodat het zijn eigenheid bewaart en in een schijnbaar onschuldige eenvoud blijft.

Mede door het materiaal repeterende en associatieve handelingen te laten ondergaan en in combinatie met andere materialen krijgt het uiteindelijke werk een eigen functie, betekenis en een eigen verhaal los van de oorspronkelijke context.

Leine

Singer, songwriter

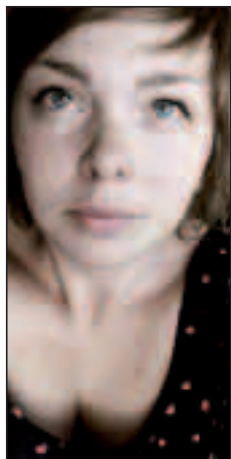
In Leine's eigenwijze gitaarnummers klinken de invloed van jazz en bossa nova uit haar jeugd door. Haar warme stem zorgt voor een intieme sfeer, met teksten die haar verwondering over deze wereld uitdrukken. Leine weet met haar liedjes de luisteraar op haar eigen charmante wijze te raken en verovert langzaam de harten van het Nederlandse publiek.

Deze tweevoudig winnaar van de Grote Prijs van Nederland begon als helft van duo Kirke (winnaar categorie singer-songwriter '97), en speelt sinds 2005 solo. 'Sindsdien lijkt het alsof ik een soort Amélie-achtige film zit. Er gebeuren magische dingen.'

In het eerste jaar nam ze een compositie van haar hand op met het Metropole Orkest (in samenwerking met NCRV's Ongekendtalent). In het tweede jaar bracht ze haar debuut cd **Songs at the Dinnertable** uit die lovende reacties kreeg van de pers. Het jaar daarna werd ze geselecteerd voor de Dommelsch Locals Only Tour, de Popronde, de Uitmarkt en de Grote Prijs van Nederland, die ze in december 2007 voor de tweede maal won. Met glans.

In 2008 komt Leine's tweede cd uit, speelt ze op het North Sea Jazz Festival en Oerol, en werkt ze met haar favoriete dichter Ingmar Heytze aan de theatervoorstelling 'Elders in de wereld', die o.a. in de Kleine Komedie te zien is (mei 2009). Leine kan zich geen mooier filmscenario wensen.

Voor meer info en muziek kan je terecht op: www.leine.nl

Geesje Liedmeier

Muzikant, luthier, beeldsnijder

Klanken en beelden uit de tijd van Vermeer en Paulus Potter

'Bouwen en spelen, mooie dingen maken, dat zijn mijn manieren om me uit te drukken. Muziek maken is een abstracte en diepgaande manier van communiceren. Je kunt ook zeggen: muziek is pure ratio en tegelijk pure emotie. Bouwen en beeldsnijden daarentegen is het heel langzaam peuteren aan de materie tot die volledig expressief werkt. Ik kan de directe expressie van het spelen en de langzame van het instrumenten bouwen en beeldsnijden niet missen.'

Geesje volgde de opleiding viola da gamba aan conservatoria in Nederland en in Frankrijk, onder andere in Lyon. De viola da gamba is een historisch strijkinstrument dat u wellicht kent van de schilderijen van Vermeer. Ze maakt deel uit van het gamba-ensemble 'the spirit of Gambo'.

Ze studeerde ook historische vioolbouw in West-Dean, Engeland en bij P. Jacquier in Frankrijk en doet in het Haags Gemeentemuseum conservatiewerk aan oude muziekinstrumenten.

Geesje bouwt violen da gamba en decoreert die in zeventiende-eeuwse stijl. Haar houtsnijwerk is vermaard.

Bezoek ook de website: www.liedmeier.nl

Bodies Anonymous

Dans

Jack Gallagher richtte in 1999 Bodies Anonymous op, een in Amsterdam gevestigde multimedia- en performancegroep. Hij werkt met andere dansers samen onder het motto 'pure dans – non fictie', met als doel nieuwe uitgangspunten voor dans te realiseren in voorstellingen in theater en op locatie.

In een speciaal voor Kunst & Koningsduin gecreëerde dans zal Jack Gallagher zich met twee dansers van Bodies Anonymous bewegen in de psychologische ruimte tussen onze oneindig fascinerende menselijke intimiteit en onze steeds minder wordende intimiteit met de natuur. Binnen het gebied van intimiteit komen we opnieuw in contact met de niet te onderdrukken natuur in onze lichamen. Doordat zijn dansduet omlijst wordt door natuurlijke elementen als wind, duin, kreupelhout en lucht, zal Gallagher de verhoudingen die normaal tot de dans worden gerekend, op zijn kop zetten. Door de onoverbrugbare afstand tussen het publiek en de performance is er natuur tussen dansers en publiek, tussen de dansers onderling en tussen elke kijker die eigenlijk verlangt naar intimiteit.

Door die 'onmogelijke' afstand, zal de dans die vanuit zijn wezen het publiek probeert te bereiken, zoeken naar een andere manier om aanwezig te zijn bij het publiek. Gallagher onderzoekt hierbij hoe hij de dans door de ruimte tussen uitvoerende en kijkende lichamen (gerevitaliseerd door de wandeltocht) kan brengen.

De kracht van het gebaar wordt op de proef gesteld. Hoe kan communicatie nieuw leven ingeblazen worden door het terug te brengen in een echt landschap? Wat gebeurt er met onze persoonlijke behoeftes in een context van de natuurkracht die ons kleiner (bescheidener) maakt? Met Bodies Anonymous' pure dans – non fictie, zal beweging buiten het lichaam zelf het enige teken zijn. Beweging zal de uitdaging aangaan de kloof te dichten tussen zien en voelen, dansen en wandelen, ruimte en tijd.

Zie ook: www.bodiesanonymous.nl

Andreas Hetfeld

Beeldend kunstenaar

Andreas Hetfeld, een veelzijdig kunstenaar, is opgeroed in een bosrijke omgeving in het Zuidduitse Reutlingen. Regelmatig verlaat hij zijn atelier in Nijmegen om in de buitenlucht te werken.

In 1998 en 1999 zorgde hij voor opzien met zijn arkprojecten. In de ooiopolder bij Nijmegen en in Bedburg-Hau bij Kleef bouwde hij van wilgentenen grote, transparante objecten - spectaculaire, archaische vormen van omgevingskunst.

Zijn 'Zeppelins' (1 en 2) en 'Nesten' (1,2 en 3) blijken even tijdloos als vergankelijk. De toeschouwers van vandaag zijn aangewezen op de afbeeldingen en de herinneringen van de bouwers. De objecten en installaties van Andreas, vaak in brons en aluminium maar ook in andere, aardse materialen, zijn een langer zo niet eeuwig leven beschoren. Veel van zijn werken hebben als thema 'het verlangen van de mens naar vrijheid'.

Het werk van Andreas beoogt de mensen te boeien en te raken, in de wetenschap dat ieder mens geworteld is in de aarde. Een uitspraak van de Duitse dichter Goethe inspireert hem al jaren:

'er zijn twee dingen die ouders hun kinderen zouden moeten meegeven - wortels en vleugels.'

Op het Koningsduin ontstaat een metershoog beeld van wilgentakken waarin hij een verbinding zoekt tussen natuur en techniek. Gedurende de dag zet hij de constructie op de grond in elkaar. Tegen 16.30 uur is het spannend, want dan hoopt Andreas dat het lukt om het beeld rechtop te zetten. Iedere hulp, ook die van u, is dan van harte welkom!

www.hetfeld.nl

Marit Dik

Beeldend kunstenaar, schilder

'In mijn werk gaat het vaak om de spanning tussen het vinden van samenhang en het uit elkaar vallen ervan, tussen chaos en harmonie, tussen rust en turbulentie. Dat is terug te vinden in de stijl van schilderen. Vlekken acrylverf die losjes zijn opgezet maar uiteindelijk met elkaar een gestolde vorm maken.

Het landschap staat voor mij symbool voor een organisch proces waarbij chaos en rust de onderlagen vormen van groei.'

In het recente werk van Marit Dik betreden mensen het landschap. Tot nu toe waren dat adolescenten die qua ontwikkeling tussen rust en onrust heen en weer slingeren. Dit resulteerde in de serie 'Betrekkelijk rustig'.

Het drieluik voor Kunst & Koningsduin introduceert een andere generatie. Het brengt drie verschillende werelden bij elkaar. Die van 'The painter, the girl and the landscape'. Die drie werelden staan los geschilderd op afzonderlijke panelen. Bij elkaar vertellen ze een verhaal zonder woorden. Er zijn alleen de hoofdpersonen en het décor van het duinlandschap. De eigen associaties van de kijker maken uiteindelijk wat het is.

Zie ook: www.maritdik.nl

Bastiaan Buissink

Muzikant, componist

De natuur biedt een fantastische grilligheid en samenhang. Het is een georganiseerde chaos. Het ritme van het leven vindt zijn weerslag in de vormen, de asymmetrische hoeken, rondingen, vlaktes en golven. De natuur vindt steeds een perfecte verhouding tussen hoekigheid en ronding. Een uiting van ambitie en groei. De natuur helpt ook structuur te geven aan gedachten, door onoverzichtelijkheid te vervangen door samenhang tussen de verschillende lagen.

Het samenspel van de zon, de wolken, de wind en de bomen. De kringloop van het water, wat eerst rustig om de duinen heen ligt, en zich later als onmeetbaar hoge wolken boven het landschap opstapelt. Het landschap wordt steeds opnieuw, maar steeds op een andere manier gekleurd en gevormd door het weer. Zo vormt het telkens weer een inspiratie voor een nieuw muziekstuk.

Na een jarenlange zoektocht naar de juiste manier van componeren en uitvoeren, heeft Bastiaan Buissink ervoor gekozen om de luisteraar mee te nemen in een natuurbeleving. Hij heeft een vorm van componeren gevonden waarbij de muziek in harmonie komt met de omgeving. In 2004 maakte Bastiaan Buissink zijn debuut als quadrafonische live-componist tijdens Kunst & Koningsduin. Deze keer zal hij een andere locatie op de wandelroute kiezen, waar hij de sfeer zal versterken met een live uitgevoerd stuk. De compositie is uniek voor deze plek en zal nooit ergens anders ten gehore worden gebracht.

Zie ook: www.basbuissink.nl

Foto: Wieke van Werkhoven

Jabik Veenbaas

Dichter, schrijver, vertaler

Jabik Veenbaas (1959, Hilaard) studeerde Engels aan de Universiteit van Amsterdam en Wijsbegeerte en Fries aan de Vrije Universiteit. Hij woont tegenwoordig met vrouw en zoon in het Noord-Hollandse plaatsje Bakkum en is werkzaam als vertaler en publicist. Hij publiceerde essays, artikelen en recensies in onder meer *Filosofie Magazine*, *De Tweede Ronde*, *Trouw*, *De Leeuwarder Courant*, *Nexus*, het *Algemeen Nederlands Tijdschrift voor Wijsbegeerte*, *Literatuur en Filter*. Hij recenseert filosofisch werk voor *Het Financieele Dagblad* en publiceerde poëzie in *Het liegend konijn* en *De Tweede Ronde*.

Veenbaas publiceerde vier gedichtenbundels, twee verhalenbundels, een bundel essays en enkele toneelstukken in het Fries. In 1990 debuteerde hij met de verhalenbundel **Tusken himel en hel** (Koperative Utjouwerij). Later verschenen nog de verhalenbundels **De brulloft fan Valentijn** (2000) en **De wite ûle** (2006). Eind 2001 verscheen zijn eerste gedichtenbundel **Metropolis**, die in september 2003 gevolgd werd door **De jefte**, eind 2004 door **Brieven oan myn bern** en in 2007 door **De sinne, it smelle hert, myn lichem** (alle verschenen bij Utjouwerij Bornmeer). In 2003 publiceerde hij de essaybundel **De lêzer is in duvel** (Uitgeverij Bornmeer). Van begin 1999 tot begin 2005 recenseerde hij Friestalig proza voor de *Leeuwarder Courant*. Hij was mede auteur van **Zo lang de wind van de wolken waait**, de geschiedenis van de Friese literatuur die in 2006 verscheen bij Bert Bakker.

De poëzie van Veenbaas werd vertaald naar het Nederlands. In 2006 verscheen bij BnM Uitgevers te Nijmegen **Darwinistische weemoed**, een selectie uit zijn eerste twee bundels. Naar aanleiding van deze bundel schreef Piet Gerbrandy in *De Volkskrant*: 'Veenbaas is een belangrijk dichter.' Voorjaar 2007 verscheen, eveneens bij BnM, **Brieven aan mijn kind**, een vertaling van **Brieven oan myn bern**, aangevuld met enkele nieuwe gedichten. Hij werkt momenteel aan zijn eerste oorspronkelijk Nederlandstalige bundel, die zal verschijnen in 2009.

Foto: Reyer Boxum

Elly de Waard

Dichter

Elly de Waard is in Bergen geboren en groot geworden en heeft haar hele leven in deze streek gewoond. Eerst in Groet met de dichter Chris van Geel en nadien al sinds meer dan dertig jaar op 't Vogelwater, hier in het Provinciaal Duinterrein.

Als dichter debuteerde zij eind jaren zeventig en sindsdien verschenen er vijftien bundels van haar. De laatste, **Proeven van Moord**, in 2005. Binnenkort komt er een nieuwe bundel uit, **In het Halogeen**.

In 1994 werd de bundel **Eenzang Twee** genomineerd voor de VSB-prijs. In 2003 werd het gedicht Cara verkozen tot Gedicht van het Jaar.

In haar poëzie speelt de natuur van Noord-Holland en in het bijzonder die van het duinterrein een belangrijke rol, zoals onder meer mag blijken uit het bijgevoegde gedicht.

Elly de Waard was gedurende vele jaren een vooraanstaand popcriticus, die schreef in De Volkskrant en Vrij Nederland. Zij publiceerde over poëzie, in o.a. De Volkskrant, De Revisor en Opinio. In de jaren tachtig richtte zij de Anna Bijns Stichting op waarmee zij de Anna Bijns Prijs instelde.

Zij beheert, in de Stichting Chr.J. van Geel, de nalatenschap van deze dichter en schilder. In 2009 is zij voor Museum Kranenburg in Bergen de gastconservator van een overzichtstentoonstelling van het werk van Van Geel.

Op jou

Als uitgebloeide grassen
is je haar, zo bleekblond
en je ogen zijn het blauw
van slangenkruid of ossetong -
die haal ik altijd door elkaar

Je bloes de bloei van dovenetel
en je rok: het vroeg kleurende
beukenblad; je jekje heel
zachtgrijs als duindoortak
en jij kunt even stekelig

zijn! Je hoort hier thuis
net als de vrouwenmantel
in je veldboeket, die alle
stekeligheid met liefde
weer bedekt; je stapt zo

passend, kiezend, plukkend
naast mij voort, in dit, mijn kale
duinterrein en bos, je hoort
hier helemaal bij mij, niets
dat hier is misstaat je -

Foto: Theo Steemers

Elly de Waard

(uit: Proeven van Moord, De Harmonie, 2005)

Mensje van Keulen

Schrijfster

Mensje van Keulen (1946) werd geboren in Den Haag als Mensje Francina van der Steen, roepnaam Mennie. Ze heeft een zoon en woont in Amsterdam.

Van 1970 tot 1972 was ze redacteur van *Propria Cures* waarvoor ze schreef en literaire en politieke cartoons tekende. Hierna maakte ze acht jaar deel uit van de redactie van het literaire tijdschrift *Maatstaf*. Haar eerste verhaal werd gepubliceerd in 1969 in *Hollands Maandblad*. Haar debuut **Bleekers zomer** verscheen in 1972. Met de woorden: 'Dit is het', begon de eerste recensie (door K.L. Poll in *NRC Handelsblad*) op deze bejubelde en al vele malen herdrukte roman die inmiddels tot de klassieken in de Nederlandse literatuur wordt gerekend. In het autobiografische **Olifanten op een Web** (1997), dat Mensje naar aanleiding van de dood van haar moeder schreef, is veel over haar jeugd, latere belevenissen en haar schrijverschap te vinden. In september verschijnt **De schriften wachten**, een z.g. oerboek. Hierin worden drie vroege verhalen (1968/1969) voor het eerst in boekvorm gepubliceerd. Literatuurwetenschapper Sander Bax heeft de verhalen geannoteerd en plaatst ze in het oeuvre van de schrijfster. In **De schriften wachten** blijkt de schrijfster ook zelf terug, mede aan de hand van beeldmateriaal. Daarnaast is **Bleekers zomer** opgenomen.

Mensje van Keulen schreef romans, verhalen en kinderboeken. Haar meest recente titels zijn:

De Gelukkige (roman, 2001), **Het andere gezicht** (verhalen, 2003). **Alle dagen laat** (dagboek, 2006), **De laatste gasten** (roman, 2007)

Voor verdere informatie: www.mensjevankeulen.nl

Foto: Hanne van Herk

Koos Meinderts

Schrijver, liedjesschrijver

Koos Meinderts (Den Haag, 1953) maakt in 1983 met het kinderboek **Mooi meegenomen** zijn debuut als schrijver. Zijn boeken vallen meerdere malen in de prijzen bij plaatselijke en provinciale kinderjury's. Voor **Keizer en de verhalenvader** ontvangt hij in 2003 een Vlag en Wimpel. Inmiddels zijn veel van zijn boeken vertaald. De Duitse vertaling van **Leen (Sag Leen zu mir)** wordt in 1997 genomineerd voor de prestigieuze Deutschen Jugendliteraturpreis.

Naast kinderboeken schrijft Koos Meinderts ook boeken voor volwassenen, samen met zanger/cabaretier Harrie Jekkers, met wie hij ook liedjes schrijft voor zowel kinderen als volwassenen. **Roltrap naar de maan**, een CD met twaalf kinderliedjes, wordt in 1985 bekroond met een Edison en in 1991 ontvangen Meinderts en Jekkers voor hun lied **Terug bij af** de Annie M.G. Schmidt-prijs. Met de cabaretvoorstelling **Het verhaal achter de liedjes** trekt het duo twee seizoenen lang volle zalen.

Vanaf 2005 werkt Koos Meinderts veel samen met de Amersfoortse muzikant en componist Thijs Borsten. Thijs Borsten is de man achter de 'oudervriendelijke kindermuziek' van muziektheater Trapperdetrap. Inmiddels zijn er al zes cd's verschenen. Voor de laatste vier cd's heeft Koos Meinderts teksten geleverd. Samen met Thijs Borsten, zanger Peer de Graaf en gitarist Stefan Blankensteijn, treedt Meinderts regelmatig op met Trapperdetrap, als gast in de literaire theatervoorstelling **Mooie woorden**.

Koos Meinderts heeft ook zijn sporen verdiend als schrijver voor jeugdtheater, o.a. met bewerkingen van zijn verhalen over Kuik en Vark. In 2004 is de première van de musical **De club van lelijke kinderen**, in een uitvoering van jeugdtheater Hofplein. **De Club van lelijke kinderen** is zijn meest populaire kinderboek. Er zijn meer dan 15.000 exemplaren van dit boek verkocht. In februari 2007 is de première van de musical **De Snoepwinkel van Zevensloten**, naar het gelijknamige kinderboek van Koos Meinderts. De meeste boeken van Koos Meinderts zijn geïllustreerd door zijn vrouw Annette Fienieg.

Zie ook www.meinderts-fienieg.nl

KEETmeester Wim van Bokhorst

Verhalenverteller, theatermaker en educatief ontwerper

Wim is begonnen als onderwijzer. In zijn ogen is dat nog altijd één van de mooiste ambachten. Als leerkracht is hij al op een inspirerende manier bezig met zingen en spelen, zowel binnen als buiten schooltijd. Maar hij wil meer met theater en muziek. Dus na 25 jaar stapt hij uit het onderwijs en begint als zelfstandig theatermaker onder de naam KEETmeester. (zie www.keetmeester.info)

Sinds die tijd is hij fulltime bezig met theater in allerlei vormen. Zijn werkterrein wordt heel breed: Zingen, vertellen, acteren, regisseren, cultuureducatie, erfgoed enz. van peuterspeelzaal tot PABO en van museum tot probleemwijk. Hij ontpopt zich als ontwerper van creatieve oplossingen en educatieve projecten op het gebied van cultuur, erfgoed en onderwijs.

Het leukst vindt hij het om mensen in beweging te krijgen. Enthousiast en bezielend laat hij ze ontdekken dat ze iets kunnen wat ze zelf nooit gedacht hadden.

Volgens hem zelf is de essentie: Tijd voor echte Aandacht.

Eén van zijn ontdekkingen is de krachtige combinatie van erfgoed en theater. Dat geeft hij vorm in historische vertellingen en projecten, waarbij zowel kinderen als volwassenen op een intensieve manier betrokken raken.

In het Koningsduin kunt u hem tegen komen als boer Brassier van de Koning. Maar je moet wel even zoeken en je oren goed gebruiken. Opletten dus!

Foto: Cees Noort

BOM

Muziek en zang

We besluiten de dag met BOM 'daar knap je van op'

BOM staat voor Boze Oude Mannen. Een verzamelnaam voor een kunstenaarsclub bestaand uit louter mannen van wie de meesten lid zijn van het Kunstenaars Centrum Bergen. Oorspronkelijk begonnen zij als mannenpraatgroep, maar ze werden door gebrek aan praatstof twee jaar geleden een kookclub. Uit de keuken verbannen door hun klagende vrouwen zat er weinig anders op dan voetballen of muziek maken. Na veel blessureleed werd vorig jaar (2007) de band opgericht. Dit resulteerde onmiddellijk in de wereldhit 'Neuk' (Nu gratis te downloaden bij www.legaldownload.net, zoek bij 'boze oude mannen').

De muziek is het best te omschrijven als afwisselend vrolijk, ruig, serieus, cabaretesk en swingend. Een mengeling van stevige mixstream en rock met een Latin touch. Het repertoire bestaat uit voornamelijk (eigen) Nederlands werk met teksten van o.a. Sjoerd Kuiper, Boudewijn de Groot, Hans Langereë, Herman Link en vertalingen van Bob Dylan, Mama's en de Papa's, Neil Young, Bob Marley, Frank Sinatra, Garcia Lorca, Kees Manders e.v.a.

Het gezelschap speelt in wisselende bezettingen met kunstenaars uit alle kunst disciplines; muziek, theater, literatuur en beeldende kunst.

BOM zal Kunst & Koningsduin feestelijk afsluiten vanaf 17.30 uur. De bezetting tijdens Kunst & Koningsduin 2008:

Sjoerd Kuiper: zang en gitaar (schrijver/dichter)
 Herman Link: zang en gitaren (theatermaker/componist)
 Jasper Teule: contrabas en basgitaar (componist/dirigent)
 Harmen Kramer: zang en drums en gitaren (levensgenieter)
 Hans Langereë: zang (theatermaker)
 Robert Valter: zang en piano (klassiek vocalist/componist)
 Victor Posh: saxofoon (muziekdocent/componist)
 Jeroen Griep: toetsen (componist/arrangeur)
 Eric Winder: performance (beeldend kunstenaar)*

Techniek/mixage: Rita Iny (jeugdtheaterregisseur)

*staat nog niet vast

Arjen j. Zwart

Documentair/autonoom fotograaf

Arjen Zwart (1957) werkt bij voorkeur met analoge camera's in zwartwit, kleinbeeld en middenformaat. Zijn werk varieert van sociale documentairefotografie tot autonome kunstfotografie.

Door zijn reis naar India in 1986 ontdekte hij de mogelijkheden van de fotografie. Door over de grens te kijken werd hij zich bewust van zijn afkomst en omgeving. Hij raakte geïnteresseerd in de sociale documentairefotografie en begon foto's te maken van dorpsbewoners van Egmond aan Zee.

'Mijn interesse en empathie gaan uit naar mensen die een bijzondere rol aan de randen van de samenleving vervullen zoals Rickshaw wallah's in Calcutta, Koerdische schoenenpoetsertjes en zigeuners in Turkije. Zo werk ik sinds 2001 aan een meerjarig project aan gaande een zigeunerfamilie in Istanbul.'

Naast sociale documentaires gebruikt en verbeeldt de fotograaf het landschap in zijn naaste omgeving. Associaties en fantasieën die het strand, de duinen en het bos oproepen vormen een inspiratie. Verder werkt Arjen Zwart voor diverse opdrachtgevers.

Zie: www.arjenzwart.com
www.arjenzwart.nl

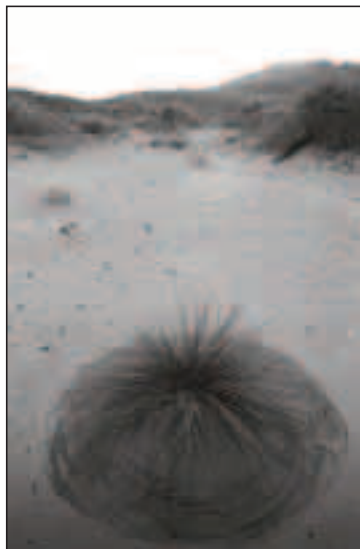
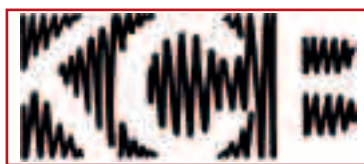

Foto: Arjen Zwart-

Kunst & Koningsduin kwam mede tot stand dankzij:

Organisatie

Kunstenaarscentrum Bergen

Sponsors

